

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«УХВАЛЕНО»

Вченою радою ОДАУ
Протокол №8
від «30» квітня 2025р.

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

В.о. ректора ОДАУ

 Михайло БРОШКОВ
від «30» квітня 2025р. Наказ №106-заг

ПОЛОЖЕННЯ
про реалізацію права на вільний вибір освітніх
компонентів здобувачами вищої освіти Одеського
державного аграрного університету
(нова редакція)

1. Загальні положення

1.1. Положення про реалізацію права на вільний вибір освітніх компонентів здобувачами вищої освіти Одеського державного аграрного університету (далі – Положення) у Одеському державному аграрному університеті (далі – Університет) розроблено відповідно до статті 62 Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII, статті 53 Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII, Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» від 23.03.2016 № 261, «Положення про організацію освітнього процесу в Одеському державному аграрному університеті», та інших нормативно-правових актів України з питань освітньої діяльності та нормативних документів Університету, та визначає процедуру обрання здобувачами вищої освіти вивчення вибіркового освітніх компонентів.

Дія Положення поширюється на здобувачів освіти Університету очної (денної, вечірньої), заочної, дистанційної, дуальної та змішаної форм здобуття освіти усіх рівнів вищої освіти та на всі структурні підрозділи Університету, які провадять освітню діяльність.

1.2. Вибір освітніх компонентів здійснюється здобувачем освіти у межах, передбачених відповідною освітньо-професійною або освітньо-науковою програмою (далі – ОП) та базовим навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти, і не менше ніж 10 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС - для спеціальностей, що передбачають доступ до професій, для яких запроваджено додаткове регулювання.

1.3. Освітні компоненти за вибором здобувача освіти або вибірково освітні компоненти – це освітні компоненти, курси, які вводяться закладом вищої освіти для формування індивідуальної освітньої траєкторії та більш повного задоволення освітніх і кваліфікаційних запитів здобувача для потреб

суспільства, ефективнішого використання можливостей закладу освіти, врахування регіональних потреб тощо.

Окрім вибору освітніх компонентів в межах вибіркової складової відповідного базового навчального плану, здобувач може формувати свою індивідуальну освітню траєкторію в межах обов'язкової складової шляхом: обрання вивчення іноземної мови; обрання місця проходження практики; обрання теми кваліфікаційної роботи (теми дисертаційної роботи – для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня) та наукового керівника.

1.4. Індивідуальна освітня траєкторія в Університеті реалізується через індивідуальний навчальний план здобувача освіти.

1.5. Вибіркові освітні компоненти професійної та практичної підготовки надають можливість здійснення поглибленої підготовки за спеціальностями, що визначають характер майбутньої діяльності та здобуття додаткових загальних і професійних компетентностей в межах спеціальності або споріднених спеціальностей і галузей знань; ознайомлення з сучасним рівнем наукових досліджень інших галузей знань та розширення або поглиблення результатів навчання за загальними компетентностями; сприяють академічній мобільності здобувача освіти та його особистим інтересам з метою формування компетенцій відповідно до вимог ринку праці.

2. Загальні підходи до формування вибіркової частини освітніх програм

2.1. Здобувачі освіти в Університеті реалізують своє право на вибір освітніх компонентів шляхом відповідного їх обрання з двох каталогів: Загальноуніверситетського каталогу вибірових компонентів (далі - Загальноуніверситетський каталог) та Професійного каталогу вибірових компонентів (далі - Професійний каталог).

Перелік вибірових компонентів Професійного каталогу визначається групою забезпечення та гарантом ОП відповідно до рівня вищої освіти.

Каталоги розміщуються на веб-сайті Університету в розділі «Каталог освітніх компонентів варіативної складової навчальних планів».

2.2. Обсяг освітнього компонента, що включається до Загальноуніверситетського каталогу для вільного вибору здобувачами освіти, повинен бути уніфікованим: 3 кредити; аудиторних занять - 30 годин (16 годин лекцій, 14 годин семінарських занять) для денної форми навчання, аудиторних занять - 10 годин (4 години лекцій, 6 годин семінарських занять) для заочної форми навчання; форма підсумкового контролю – залік; освітній компонент є односеместровим.

2.3. Вибірковий освітній компонент може бути відокремлений від структурно-логічної схеми базового навчального плану і повинен мати завершений характер для забезпечення його доступності здобувачам освіти інших (неспоріднених) спеціальностей чи галузей знань.

2.4. Здобувачі освіти мають право обирати вибіркові освітні компоненти як із числа професійно-орієнтованих для визначеної спеціальності (освітньої програми), так і вибіркові освітні компоненти з інших освітніх програм в межах ОП Університету, а також освітні компоненти/курси іншого закладу вищої освіти - на умовах реалізації права на академічну мобільність/неформальну освіту.

2.5. Вивчення освітніх компонентів за вибором розпочинається:

- з 3 семестру для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, другого (магістерського) рівня вищої освіти (вступ на основі ПЗСО).
- з 2 семестру для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти (вступ на основі ОС бакалавр, магістр, ОКР спеціаліст), третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

2.6. Вибірковий освітній компонент запроваджується за умови, якщо кількість бажаючих буде достатньою для формування мінімальної групи.

Мінімальні групи здобувачів для вивчення вибіркових освітніх компонентів за денною формою навчання мають бути чисельністю не менше:

2.6.1. для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, другого (магістерського) рівня вищої освіти (вступ на основі ПЗСО):

- 25 осіб для вивчення компонентів Загальноуніверситетського каталогу;
- 10 осіб для вивчення компонентів Професійного каталогу.

Дане обмеження не поширюється на ті випадки, коли певний освітній компонент обрали всі здобувачі академічної групи або коли певний освітній компонент обрали всі здобувачі малокомплектної академічної групи (1-4 особи);

2.6.2. для другого (магістерського) рівня вищої освіти (вступ на основі ОС бакалавр, магістр, ОКР спеціаліст):

- 25 осіб для вивчення компонентів Загальноуніверситетського каталогу;
- 5 осіб для вивчення компонентів Професійного каталогу.

Дане обмеження не поширюється на ті випадки, коли певний освітній компонент обрали всі здобувачі академічної групи або коли певний освітній компонент обрали всі здобувачі малокомплектної академічної групи (1-4 особи).

2.7. Якщо вивчати певний освітній компонент висловили бажання менше зазначеної для формування групи мінімальної чисельності здобувачів, такий освітній компонент вважається не обраним. Здобувачам пропонується записатися на вивчення освітнього компонента з переліку тих, що були обрані іншими здобувачами.

2.8. Дані обмеження не поширюються на здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти у разі обрання освітніх компонентів із переліку для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

2.9. Здобувач, який не скористався своїм правом вибору без поважних причин, може бути записаний на вивчення освітніх компонентів, обраних завідувачем випускової кафедри (завідувачем відділу аспірантури та докторантури для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня)/гарантом для раціоналізації чисельності груп з вивчення вибірових освітніх компонентів.

2.10. Якщо здобувач виявив помилку щодо свого волевиявлення або із поважної причини не зміг здійснити свій вибір вчасно, він звертається до деканату (відділу аспірантури та докторантури - для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня) із заявою на зміну вибіркового компонента у його індивідуальному навчальному плані (у випадку, якщо вибір здобувачем не було здійснено вчасно із поважної причини, до заяви необхідно надати документ, що засвідчує поважність причин). Заява на зміну вибіркового компонента у сформованому індивідуальному навчальному плані має подаватися не пізніше, ніж за місяць до початку семестру, в якому викладається цей компонент.

2.11. Здобувач вищої освіти має право на формування індивідуальної освітньої траєкторії, що передбачає вільний вибір освітніх компонентів понад обсяг на рік та/або семестр, визначений освітньою програмою та базовим навчальним планом.

2.12. Внесення змін до індивідуального навчального плану, які характеризуються збільшенням обсягу кредитів передбачених базовим навчальним планом, здійснюється за ініціативою здобувача освіти з урахуванням його академічних або професійних інтересів, з перерахунком фінансування на рік, і допускається не пізніше ніж через два тижні від початку семестру.

2.13. Освітні компоненти, обрані здобувачем освіти понад обсяг, визначений освітньою програмою та базовим навчальним планом, включаються до його індивідуального навчального плану як вибірково-обов'язкові до виконання, та реалізуються відповідно до вимог «Положення про надання додаткових освітніх послуг в Одеському державному аграрному університеті».

2.14. Завідувач кафедри, за яким закріплений освітній компонент відповідно до наказу ректора Університету, несе відповідальність за якість викладання і належне навчально-методичне забезпечення відповідно до

структури навчально-методичного комплексу, обраних здобувачами освіти вибіркового освітніх компонентів.

2.15. Здобувачі освіти мають право обрати вибірково освітні компоненти як на увесь термін дії освітньої програми, так і лише на наступний навчальний рік або наступний навчальний семестр.

2.16. Обрані таким чином вибірково освітні компоненти вносяться до індивідуальних навчальних планів здобувачів вищої освіти, та визначають навчальне навантаження кафедр і конкретного викладача.

3. Порядок подачі інформації про вибірково освітні компоненти

3.1. Кафедра надає пропозиції щодо всієї множини освітніх компонентів вільного вибору здобувачів освіти, яку її викладачі викладатимуть у наступному навчальному році, до навчально-методичного відділу Університету до 30 січня поточного навчального року для формування каталогу вибіркового компонентів. Інформація може бути передана на електронну пошту навчально-методичного відділу.

Необхідно подати такі дані:

- назва кафедри;
- перелік вибіркового компонентів Загальноуніверситетського каталогу для відповідних освітніх рівнів;
- перелік вибіркового компонентів Професійного каталогу для відповідних курсів і освітніх рівнів;
- силабуси вибіркового компонентів у PDF форматі (назва файлу повинна відповідати назві компонента). Університетський стандарт підготовки силабусу пропонує навчально-методичний відділ.

3.2. Кафедра може подати необмежену кількість освітніх компонентів до каталогу вибіркового компонентів, чи не подати жодного. Один і той самий освітній компонент можуть подати декілька викладачів. У такому випадку здобувачі освіти вибиратимуть не тільки освітній компонент, а й викладача.

3.3. Викладач, який забезпечує викладання вибіркового освітнього компонента, повинен відповідати п. 38 Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності».

4. Порядок включення вибірових освітніх компонентів до базових навчальних планів підготовки здобувачів

4.1. Для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти:

4.1.1. Здобувачу вищої освіти надається право обирати освітні компоненти із 2 семестру щодо їх вивчення у 3-8 семестрах загальним обсягом не менше ніж 60 кредитів ЄКТС.

Цей обсяг складається із:

- освітніх компонентів за вільним вибором здобувача із Загальноуніверситетського каталогу загальним обсягом 18 кредитів ЄКТС із розрахунку 3 кредити ЄКТС на один семестр (3-8 семестр);
- освітніх компонентів за вільним вибором здобувача з Професійного каталогу (3-8 семестр) загальним обсягом не менше ніж 42 кредити ЄКТС.

4.1.2. Для спеціальностей, що передбачають доступ до професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, здобувачу вищої освіти надається право обирати освітні компоненти із 2 семестру щодо їх вивчення у 3-8 семестрах загальним обсягом не менше ніж 24 кредити ЄКТС.

Цей обсяг складається із:

- освітніх компонентів за вільним вибором здобувача із Загальноуніверситетського каталогу загальним обсягом 9 кредитів ЄКТС із розрахунку 3 кредити ЄКТС на один семестр (3, 5, 7 семестр або 4, 6, 8 семестр);
- освітніх компонентів за вільним вибором здобувача з Професійного каталогу (3-8 семестр) загальним обсягом не менше ніж 15 кредитів ЄКТС.

4.2. Для другого (магістерського) рівня вищої освіти (вступ на основі ПЗСО):

4.2.1. Для спеціальностей, що передбачають доступ до професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, здобувачу вищої освіти надається право обирати освітні компоненти із 2 семестру щодо їх вивчення у 3-12 семестрах загальним обсягом не менше ніж 36 кредитів ЄКТС.

Цей обсяг складається із:

- освітніх компонентів за вільним вибором здобувача із Загальноуніверситетського каталогу загальним обсягом 15 кредитів ЄКТС із розрахунку 3 кредити ЄКТС на один семестр (3, 5, 7, 9, 11 семестр або 4, 6, 8, 10, 12 семестр);
- освітніх компонентів за вільним вибором здобувача з Професійного каталогу (3-12 семестр) загальним обсягом не менше ніж 21 кредит ЄКТС.

4.3. Для другого (магістерського) рівня вищої освіти (вступ на основі ОС бакалавр, магістр, ОКР спеціаліст):

4.3.1. Здобувачу вищої освіти надається право обирати освітні компоненти із 1 семестру щодо їх вивчення у 2-3 семестрах або, за відсутності теоретичного навчання у 3 семестрі, щодо їх вивчення у 2 семестрі, загальним обсягом не менше ніж 22,5 кредитів ЄКТС.

Цей обсяг складається із:

- освітніх компонентів за вільним вибором здобувача із Загальноуніверситетського каталогу загальним обсягом 6 кредитів ЄКТС із розрахунку 3 кредити ЄКТС на один семестр (2-3 семестр) або, за відсутності теоретичного навчання у 3 семестрі, 6 кредитів ЄКТС на один семестр (2 семестр) із розрахунку, що обсяг одного освітнього компонента - 3 кредити ЄКТС;
- освітніх компонентів за вільним вибором здобувача з Професійного каталогу (2-3 семестр або, за відсутності теоретичного навчання у 3 семестрі, 2 семестр), загальним обсягом не менше ніж 16,5 кредитів ЄКТС.

4.3.2. Для спеціальностей, що передбачають доступ до професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, здобувачу вищої освіти надається право обирати освітні компоненти із 1 семестру щодо їх вивчення у 2-3 семестрах або, за відсутності теоретичного навчання у 3 семестрі, щодо їх вивчення у 2 семестрі, загальним обсягом не менше ніж 9 кредитів ЄКТС.

Цей обсяг складається із:

- освітнього компонента за вільним вибором здобувача із Загальноуніверситетського каталогу загальним обсягом 3 кредити ЄКТС (2 семестр);
- освітніх компонентів за вільним вибором здобувача з Професійного каталогу (2-3 семестр або, за відсутності теоретичного навчання у 3 семестрі, 2 семестр), загальним обсягом не менше ніж 6 кредитів ЄКТС.

4.4. Для вищезазначених рівнів вищої освіти, базові навчальні плани яких можуть структурно відрізнятись, у зв'язку зі специфікою окремо взятої ОП, обсяг варіативної складової, зазначений у п.п. 4.1. – 4.3., може бути скориговано за погодженням із навчально-методичним відділом.

4.5. Для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти:

4.5.1. Вибір освітніх компонентів здійснюється здобувачем у межах, передбачених відповідною освітньо-науковою програмою та базовим навчальним планом, в обсязі не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів освітньої складової ОП.

Цей обсяг складається із:

- освітнього компонента за вільним вибором здобувача із Загальноуніверситетського каталогу загальним обсягом 3 кредити ЄКТС (2 семестр);
- освітніх компонентів за вільним вибором здобувача освіти з Професійного каталогу відповідно до особливостей освітньо-наукової програми.

5. Організація процесу обрання вибірових освітніх компонентів

5.1. Про початок процесу обрання вибірових освітніх компонентів здобувачів освіти сповіщають через електронну пошту, веб-сайт Університету, дошки оголошень біля деканатів, через органи студентського самоврядування, кураторів чи інші засоби комунікації.

5.2. До початку процесу обрання здобувачами вибірових освітніх компонентів: науково-педагогічні працівники кафедри, що забезпечують викладання освітніх компонентів каталогу вибірових компонентів, можуть проводити (у позанавчальний час) для здобувачів презентації запропонованих до вибору освітніх компонентів. Також, за потреби, можуть надаватися консультації щодо формування індивідуальної освітньої траєкторії, заповнення анкети вибору освітніх компонентів в інформаційній системі Університету тощо.

5.3. З метою своєчасного інформування здобувачів вищої освіти щодо можливостей реалізації їх потенціалу механізмами персоналізованої освітньої траєкторії на початку першого року навчання гарантими ОПП та ОНП, завідувачами кафедр, проводяться зустрічі зі здобувачами для роз'яснення змісту ОПП і ОНП та силабусів вибірових освітніх компонентів.

5.4. Процедура обрання вибірових освітніх компонентів здобувачами вищої освіти включає кілька ключових етапів, які разом забезпечують організацію та проведення вибору:

5.4.1. Здійснення здобувачем процедури ознайомлення з переліком та змістом силабусів освітніх компонентів Загальноуніверситетського каталогу і Професійного каталогу (як для спеціальності (освітньої програми), на якій він навчається так і, якщо здобувач планує розширити індивідуальну траєкторію, для спеціальностей (освітніх програм) Університету загалом) та визначення із вибором освітніх компонентів.

5.4.2. Здійснення здобувачем освіти вибору шляхом заповнення анкети, розміщеної на сайті Університету у розділі «Каталог освітніх компонентів

варіативної складової навчальних планів».

Протягом місяця після зарахування здійснюють свій вибір на 2 семестр здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти (вступ на основі ОС бакалавр, магістр, ОКР спеціаліст) та здобувачі третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

Остаточне обрання освітніх компонентів вільного вибору на наступний навчальний рік, здобувачами освіти повинно бути здійснено в термін до 30 травня.

5.4.3. Підтвердження здобувачу його вибору освітніх компонентів або повідомлення про неможливість формування групи/потoku для вивчення обраного ним освітнього компонента та пропозиція записатися на вивчення освітнього компонента з переліку тих, що були обрані іншими здобувачами.

5.4.4. Остаточне опрацювання результатів вибору вибіркового освітніх компонентів (фіксація результатів вибору) та коригування складу навчальних груп/потоків для їх вивчення.

6. Опрацювання результатів запису для вивчення вибіркового освітніх компонентів

6.1. Опрацюванням результатів запису щодо вивчення освітніх компонентів за вільним вибором здобувачів освіти займається відповідальна особа навчально-методичного відділу. Вся інформація щодо здобувачів, які зареєструвалися, та освітні компоненти вільного вибору, що були обрані, надходить до цієї посадової особи. За допомогою відповідних фільтрів, отримана інформація сортується та формуються списки здобувачів освіти за обраними вибілковими компонентами. Інформація щодо формування списків є доступною та відкритою.

6.2. На підставі сформованих списків здобувачів освіти за обраними вибілковими компонентами керівник навчально-методичного відділу

розробляє проєкт наказу про затвердження груп вільного вибору на навчальний рік або семестр.

6.3. Наказ ректора Університету про затвердження груп вільного вибору та списки груп вільного вибору розсилаються до деканатів (відділу аспірантури та докторантури - для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня). Декани факультетів/директор навчально-наукового інституту (завідувач відділу аспірантури та докторантури - для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня) разом із гарантами ОП здійснюють контроль за внесенням вибіркового освітнього компонента, зазначеного у відповідному списку, в індивідуальний навчальний план здобувача освіти. Для тих здобувачів вищої освіти, які не здійснили своє право на вільний вибір освітніх компонентів та тих, які не пройшли мінімальний поріг, деканатами факультетів/навчально-наукового інституту (відділом аспірантури та докторантури - для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня) проводиться запис вищезазначених здобувачів освіти на вибіркові освітні компоненти (за їх заявою), шляхом приєднання до сформованих груп, які пройшли мінімальний поріг. Після чого, на підставі подання деканів факультетів/директора навчально-наукового інституту (завідувача відділу аспірантури та докторантури - для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня), керівником навчально-методичного відділу, за погодженням з проректором відповідальним за організацію освітнього процесу, затверджуються остаточні списки сформованих груп вільного вибору.

6.4. На підставі затверджених остаточних списків сформованих груп вільного вибору, навчально-методичний відділ формує обсяги вибірових освітніх компонентів по кафедрам Університету. Під час надання пріоритету кафедри щодо надання навантаження, вирішальним фактором є волевиявлення здобувача щодо окремого науково-педагогічного працівника, визначеного відповідним силабусом освітнього компонента.

6.5. Після цього, завідувачами кафедр, на яких викладаються обрані освітні компоненти, проводиться розподіл навчального навантаження

кафедри. У випадку перебільшення максимального навчального навантаження на одну ставку науково-педагогічного працівника, яке не може перевищувати 600 годин на навчальний рік, завідувач кафедри, за погодженням із групою, яка обрала освітній компонент, який викладається відповідним науково-педагогічним працівником, здійснює планування навчального навантаження із вищезазначеного освітнього компонента на іншого науково-педагогічного працівника кафедри, який відповідає умовам, зазначеним у п. 3.3. даного Положення. За відсутності на відповідній кафедрі іншого науково-педагогічного працівника, який відповідає вищезазначеним умовам, за погодженням із групою, яка обрала освітній компонент та погодженням проректора відповідального за організацію освітнього процесу, завідувач відповідної кафедри надає пропозицію керівнику навчально-методичного відділу щодо перерозподілу навчального навантаження обраного освітнього компонента на іншу кафедру, науково-педагогічний працівник якої відповідає умовам, зазначеним у п. 3.3. даного Положення, та максимальне навчальне навантаження якого не перевищує 600 годин на навчальний рік

6.6. Обрані вибіркові освітні компоненти заносяться до загальноуніверситетського розкладу, є обов'язковими до вивчення і підлягають зміні тільки у випадках, зазначених у п. 2.10 даного Положення.

УЗГОДЖЕНО:

Проректор з науково-педагогічної
та методичної роботи

Інна МАЛЕЦЬКА

Проректор з наукової роботи
та міжнародних зв'язків

Тетяна НЕБОГА

Юрисконсульт

Клара МАРЧЕНКО

Голова студентської ради

Ірина КОРОЛЕНКО

Голова Ради молодих вчених

Олексій ЛОТОЦЬКИЙ

ПОЛОЖЕННЯ
про реалізацію права на вільний вибір освітніх компонентів здобувачами вищої освіти
Одеського державного аграрного університету
прошито, пронумеровано (14 сторінок), скріплено печаткою

В.о. ректора

« 30 »

квітня

Михайло БРОШКОВ

2025р.

